

Cofio 'Dewi'r Cymro', ond beth am 'Dewi'r Cristion'?

Ar Fawrth 1af, byddwn fel Cymry yn dathlu ac yn ymfalchïo yn ein nawddsant Dewi, a hynny eleni ddiwrnod cyn dechrau tymor y Grawys. Yma, mae Aled Davies yn holi a ydym bellach fel Cymry wedi dewis anghofio pwy oedd Dewi mewn gwirionedd, a'r hyn a safai drosto fel mynach ac fel esgob?

Dros y blynyddoedd diwethaf, gwelwyd 'parêds' yn cael eu cynnal mewn trefi a dinasoedd ar hyd a lled Cymru, gyda phlant ysgol yn chwifio'u baneri, ynghyd â chynrychiolwyr ar ran nifer o fudiadau a chymdeithasau. Cynhelir cyngherddau ac eisteddfodau lleol, a bydd cymdeithasau lu yn dathlu yng nghwmni siaradwr gwadd dros bryd bwyd. Mae'r galw am ddiwrnod cenedlaethol o wyliau ar gynnydd ac eleni, am y tro cyntaf, fe fydd holl weithwyr swyddfa Cyngor Gwynedd yn cael diwrnod ychwanegol o wyliau ar Fawrth 1af.

Mae Iwerddon hefyd yn nodedig am ddathlu gŵyl Sant Padrig, eu nawddsant hwythau, ar Fawrth 17, ond ychydig iawn o sylw a roddir yn Lloegr i Wyl San Siôr ar Ebrill 23. Er hynny, diolch am bob dathliad, am bob cyfle i ddod ynghyd i ymfalchïo yn ein hanes a'n treftadaeth Gymreig a Christnogol.

Cofio a gweddi
dros drigolion Wcraïn
Tudalen 3

Arwr Cymreig

Eryrholl sylw a roddir i Ddewi yng Nghymru, tybed a ydym fel Cymry bellach yn ei weld fel arwr 'Cymreig, cenedlaetholgar' yn unig, ac wedi anghofio amdano fel 'Cristion cenhadol'? Prin y cyfeirir ato fel mynach ac fel esgob, ac rydym yn prysur anghofio'i eiriau o anogaeth i ddilyn Iesu. Yn ôl traddodiad, credir i Ddewi gael ei eni yn Henfynyw yng Ngheredigion yn y cheched ganrif, yn fab i'r Santes Non. Daeth yn enwog fel athro a phregethwr, gan sefydlu eglwysi a mynachlogydd ar ei deithiau ledled Cymru. Dywedir iddo fyw bywyd disgybledig a syml fel mynach.

Bydd llawer yn dyfynnu ei eiriau, 'Gwnewch y pethau bychain', ond, i'w deall yn iawn, rhaid darllen y frawddeg gyfan. Nodir yn ei bregeth olaf y geiriau, 'Arglwyddi, frodyr a chwiorydd, byddwch lawen a chedwch eich ffydd a'ch cred, a gwnewch y pethau bychain a glywsoch ac a welsoch gennyf i.' Nid galwad sydd yma i 'wneud y pethau bychain', hynny yw, byddwch yn ffeind a charedig wrth bawb, ond galwad i gadw ein ffydd a'n cred yn Iesu Grist, ac i weithredu yn unol ag esiampl Dewi ei hun fel dilynwr a disgybl i Iesu. Galwad sydd yma ar i ni wneud y pethau wnaeth o eu dweud a'u gwneud, sef dilyn Iesu a byw bywyd fel y byddai Iesu am i ni ei wneud.

Ar Fawrth 1af, fe fydd llawer yn barod i roi bloedd dros 'YES Cymru', ond efo fawr i'w ddweud dros 'YES Crist'. Byddwn yn barod i ddathlu'r cenedlaetholwr o sant, ond yn diystyru Dewi'r cenhadolwr a'r efenglydd; yn barod i gofleidio araith Saunders 60 mlynedd yn ôl ar Dynged yr Iaith, ond heb fod â'r un angerdd dros weddi Valentine yn ei emyn arbennig, 'Dros Gymru'n gwlad':

O deued dydd pan fo awelon Duw yn chwythu eto dros ein herwau gwyw, a'r crindir cras dan ras cawodydd nef yn erddi Crist, yn ffrwythlon iddo ef.

Bellach rydym am ei gofio fel achubydd y genedl Gymreig, mewn oes pan mae'r

Heriau arwain
Henaduriaeth drwy'r pandemig
Tudalen 5

genedl honno yn gyffredinol wedi ymbellhau oddi wrth ei seiliau Cristnogol.

Arwr Cristnogol

Mae'n debyg na chafodd Dewi'r sylw haeddiannol o fewn ein heglwysi chwaith, ac yn arbennig yn ein mysgr ni fel anghydfurfwyr gyda'n hawydd i ymbellhau oddi wrth y seintiau Celtaidd fel Dewi, Padarn, Teilo, Melangell, Gwenffrewi, Dwynwen, Illtud a llu o rai eraill.

Ystyrid cyfeirio at y seintiau hyn yn rhywbeth Catholig, a thrwy hynny fe gollwyd llawer o gyfoeth y stori Gristnogol yng Nghymru. Cofiw mai pobl a arweiniodd eraill at Grist oedd y seintiau hyn i gyd, a gallwn ddysgu cymaint drwy eu stori a'u neges.

Bydd mwy o eglwysi erbyn hyn yn cynnal oedfa Gŵyl Dewi, ac yn rhoi lle i'r sant fel rhan o'r gwasanaeth. Mae gennym sant i fod yn falch ohono: un nad yw'n cael ei gofio am 'ladd draig' ond am 'gynnig bywyd newydd' i'w gyd-Gymry drwy eu cyfeirio at Iesu Grist.

Dyna hefyd yw ein braint ninnau, ac wrth i dymor y Grawys eleni ddechrau ar Fawrth 2ail, dyma gyfle i gychwyn ar bererindod gyda'n gilydd, tuag at y Pasg. Cyhoeddwyd cyfrol fechan rai blynyddoedd yn ôl ar gyfer y Grawys, yn dwyn y teitl [40 Diwrnod gyda'r Seintiau Celtaidd](#). Dyma gyfle i ddarllen am sant Celtaidd dros gyfnod o 40 diwrnod, pob un ohonynt mewn ffyrdd gwahanol yn ein cyfeirio at Iesu a neges ogoneddus y Pasg.

Myfyrdod y Grawys
Tudalen 6

Cenn@d yn flwydd oed

Wrth fwrw golwg yn ôl dros 52 rhifyn o'r wythnosolyn *Cenn@d* a dathlu ei ben-blwydd yn flwydd oed, rwy'n credu y gall pawb ymfalchïo fod y nod o gyfleu bwrlwm y bywyd Cristnogol yng Nghymru'r dwthwn hwn wedi ei gyflawni.

Cryn fenter, adeg Gŵyl Ddewi y llynedd, oedd lansio cyhoeddiad newydd o'r natur hwn, ond wedi blwyddyn gyfan o'i fodolaeth, gallwn ymfodloni yn fawr yn yr hyn a gafwyd. Parhad y Coronafeirws ac argyfwng y Covid oedd y cyd-destun ar y pryd, ac er i ni ddsygu ymgodymu â'r realiti newydd erbyn hyn, y sefyllfa ryngwladol rhwng Rwsia ac Wcráin, ymhlith pethau eraill, yw'r gofid ar hyn o bryd.

Mae'r eglwys yn bod yng nghanol y byd, ac mae'n rhaid i'w thystiolaeth adlewyrchu'r

gofidiau cyfoes. Ac un o nodweddion *Cenn@d* ar hyd y flwyddyn oedd cysylltu'r genhadaeth Gristnogol â'r materion hynny a fu'n faterion consŷrn i bob un ohonom. Hoffwn ddiolch i'r golygyddion am eu diwydrwydd, i'r colofnwyr am gynnal ein diddordeb ac i bawb arall, yn gyfranwyr a darllenwyr, am bob cefnogaeth ar hyd y misoedd rhyfedd a gafwyd drwy gydol 2021 ac i mewn i'r flwyddyn hon.

Edrych ymlaen yr oeddem flwyddyn yn ôl at weld y cyhoeddiad yn datblygu ac yn ennill ei le yng nghalonau hen ddarllenwyr *Y Goleuad* a *Seren Cymru*, yn y gobaith hefyd o ddenu cehedlaeth o ddarllenwyr newydd. Mae'r dymuniad hwnnw yn parhau, ond wrth fwrw golwg dros gynnwys sylweddol rhifynnau'r flwyddyn yn eu diwyg lliwgar, ymfalchïwn

fod sylfaen wedi ei gosod yn gadarn ar ein cyfer.

Fel y nodwyd y llynedd, wrth ddewis yr enw *Cenn@d* – gyda'i 'a' gynffonog yn cyfleu'r dechnoleg newydd – bu'r Pwyllgor Llywio yn ymwybodol, ar y naill law, o natur oesol y genadwri Gristnogol, ac o heriau amrywiol y Gymru gyfoes ar y llall. Os 'mynegi', neu 'ddwyn cenadwri', sy'n cyfleu swyddogaeth *Cenn@d*, anelwyd drwyddo gyfryngu gwybodaeth am ein gilydd, ein heglwysi, eu haddoli a'u gweithgareddau, cyfnewid syniadau ac nid hwyrach ffurfio barn, a'r cwbl er hwyluso tystiolaeth y Ffydd. Ein gweddi unwaith yn rhagor yw y bydd *Cenn@d* yn gyfrwng effeithiol i ledau'r Newyddion Da yn y Gymru dechnolegol, ac yn dwyn bendith helaeth yn ei sgil.

*D. Densil Morgan
Cadeirydd y Pwyllgor Llywio*

Teyrnged i'r Parchedig Anita Ephraim

Ym Mynytho ar Benrhyn Llŷn y ganwyd ac y magwyd Anita, yn ferch i Hywel ac Ella Parry ac yn chwaer fach i Gwilym. Fe'i haddysgwyd yn ysgol gynradd y pentref ac Ysgol Botwnnog, a'i haelwyd grefyddol, a barhaodd yn annwyl iawn iddi gydol ei hoes, oedd Capel Horeb, Mynytho. Ac yno, a hithau'n ferch ysgol ddeuddeg oed, y cyffyrddwyd ei chalon am y tro cyntaf pan ganwyd emyn anfarwol Eben Fardd, 'O fy Iesu bendigedig, / unig gwmmi f'enaid gwan', yn angladd ei thaid. Arferai ddweud mai'r profiad dwys yma a'i gosododd ar lwybr y weinidogaeth.

Coleg Bala-Bangor

O ysgol enwog Botwnnog aeth ymlaen i Goleg Bala-Bangor i'w chymhwysu'i hun i waith y weinidogaeth, ac yn 1982 fe'i hordeiniwyd yn weinidog ar ofalaeth Pen-y-bont Fawr yn Nyffryn Tanat yng nghanol mwynder Maldwyn, gofalaeth oedd yn ymestyn o'r Waun i gyffiniau Croesoswallt. Treuliodd gyfnod wedi hynny yn gweithio gyda mudiad efengylaidd rhyngwladol Scripture Union, ac wedi cyfnod gartref ym Mynytho derbyniodd alwad yn 1999 i fugeilio Capel Bethel, Llan Ffestiniog. Yma y cyfarfu â Gwil, ei henaid hoff, cytûn, a phriodi ac ymgartrefu yn Nhyddyn Merched. Ymhen y rhawg, ychwanegwyd eglwysi Bryn Tecwyn ac Utica i'w gofal hefyd, ac yn 2006 derbyniodd alwad i fugeilio Gofalaeth Bro Trawsfynydd.

Pregethu

Roedd hi'n credu'n angerddol mewn pregethu – a chanddi gof arbennig. Anaml iawn y byddai'n defnyddio nodiadau. Roedd yn hynod garedig ac agos atoch wrth natur ac yn barod bob amser i fynd yr ail filltir, ond gallai hefyd fynegi ei barn yn groyw a diflewyn-ar-dafod. Ymdrechodd i fugeilio a gwarchod ei phraidd hyd eithaf ei gallu. Mewn tŷ galar roedd hi'n gefn ac yn gryfder – yn cydymdeimlo â'r profedigaethus yng ngwirystyr y gair. Mewn angladd merch ifanc yn ddiweddar roedd ei llais yn torri dan deimlad a'r dagrau'n llofi i lawr ei gruddiau. Roedd ganddi arfer hyfryd o baratoi taflenni o'r gwasanaethau angladdol i'r teuluoedd eu cadw. Gwnâi

yr un modd gyda gwasanaethau bedydd. Doedd dim yn ormod o drafferth, a byddai'n aml ar ei thraed wrth wely claf neu'n paratoi gwasanaethau neu ddeunydd i wefan yr ofalaeth – yn arbennig yn ystod y cyfnod clo – hyd oriau mân y bore.

Teulu

Ar ei haelwyd, fel yn ei gwaith, roedd hi'n gwarchod ac yn cynnal. Hi oedd calon ac angor ei theulu, a'i gofal a'i chonsŷrn am Gwil, Siôn, Tomos a Catrin yn fawr. Oherwydd prinder gweinidogion roedd galw mynych am ei gwasanaeth y tu hwnt i ffiniau ei gofalaeth, ac er bod ei hiechyd yn fregus yn ystod y blynyddoedd diwethaf yma ymdrechai i ymateb i bob galw.

Daeth y diwedd yn frawychus o sydyn ac annisgwyl, ac yn ôl ei dymuniad cynhaliwyd ei gwasanaeth angladdol yng Nghynfal Fawr yng ngofal ei chyfnither, y Parch Megan Williams. Traddodwyd teyrnged hyfryd iddi gan Rhian Williams, cyfnither arall iddi, a chafwyd geiriau o werthfawrogiad gan Gwilym Ephraim a'r Parchedigion Carwyn Siddall ac Euron Hughes. Fe'i rhoddwyd i orffwys ar dir ei chartref gyda geiriau gogoneddus emyn Eben Fardd, oedd wedi ei hysbrydoli a'i chynnal mewn hawddfyd ac adfyd, yn seinio yn ein clustiau.

Diolch i Dduw amdani. Boed iddi orffwys mewn heddd.

*Megan Williams
(trwy ganiatâd Y Tyst)*

Cofio a gweddio dros drigolion Wcráin

Llun: Iestyn Hughes

Pobl Aberystwyth yn dangos eu cefnogaeth i drigolion Wcráin

Anodd iawn fu gweld yr argyfwng yn Wcráin yn dwysáu dros y dyddiau diwethaf. Heb wybod beth fydd yn digwydd eto dros y dyddiau nesaf, y gobaith yw y daw diwedd buan i'r ymladd a'r lladd.

Unwaith eto, gwelsom ynfydrwydd rhyfel. Ac o gael bod, drwy luniau ac adroddiadau, yn llygad dyst i'r hyn sy'n digwydd ar hyn o bryd, mae pob math o emosionau'n corddi: tristwch yn sicr o weld pobl yn ffoi mewn ofn o'u cartrefi a'u gwlad. Anghrediniaeth hyd yn oed, o sylweddoli bod pethau wedi dod i hyn. Ofn wedyn, o feddwl beth all ddigwydd. A dicter. Dicter at yr Arlywydd Putin yn sicr; ac eto, er y temtasiwn amlwg i anelu'r cyfan ato, nid ato ef yn unig.

Dicter hefyd ataf fy hun. Ie, dicter a dryswch a chywilydd. Cywilydd yn un peth wrth synhwyro y gall y difrod a'r lladd a'r rhyfela ymddangos yn fwy o drychineb am ei fod yn digwydd yn un o wledydd Ewrop yn hytrach nag mewn rhan arall o'r byd. Dryswch, o fethu deall na gwneud synnwyr o'r hyn sy'n digwydd. A dicter hefyd o weld na lwyddodd gwladweinwyr a sefydliadau rhyngwladol i osgoi'r llanast hwn. A gwaeth hyd yn oed, euogrwydd o gofio i mi, beth bynnag, anghofio'n llwyr am Wcráin a'i phobl a'i rhyfela mewnol dros yr wyth mlynedd diwethaf ers i'r wlad a'i hargyfwng hawlio penawdau ein papurau a'n cyfryngau ddiwethaf. Yn sicr, mae a wnelo'r anghofio hwnnw â'r dryswch a'r anghrediniaeth bresennol.

Ond heddiw, yn ein hanghrediniaeth a'n dryswch, ac yn ein hanwybodaeth hefyd, mi fedrwn weddio. Ac am beth y gweddiwn? Am heddwch yn sicr; am ddiwedd i'r ymladd; am ddoethineb i arweinwyr gwleidyddol Wcráin a Rwsia a phob gwlad arall sydd mewn unrhyw fodd yn ymwneud â hyn oll, eu bod yn gweithredu mewn parch a chyfiawnder, a chyd gonestrwydd ac urddas. Gweddio dros deuluoedd yn Wcráin a Rwsia sydd eisoes wedi colli anwyliaid yn y brwydro; dros y rhai a anafwyd, yn bobl a phlant; dros bawb sy'n byw mewn ofn yn eu cartrefi ar hyn o bryd, a phawb sydd wedi ffoi o'r cartrefi hynny.

Gweddiwn am gymod a chyfaddawd a chyfiawnder ym mhob rhan o Wcráin ac ym mhob gwlad arall. Gweddiwn am lonyddwch a hawl i bobl fyw yn rhydd gan arfer eu ffydd a'u diwylliant heb ofn nac erledigaeth o unrhyw fath. Gweddiwn am ddiwedd i ryfeloedd eraill ein hoes a thros holl ffoaduriaid y blynyddoedd diwethaf hyn, o ba wlad bynnag.

Ac yng nghanol holl boen a dryswch a thristwch ein byd, gweddiwn y bydd Efengyl Crist a'i goleuni, ei chariad a'i nerth yn dwyn ffrwyth ym mywydau mwy a mwy o bobl ac yn dod yn rym achubol er daioni ymhlith cenedloedd daear. Boed i'r byd wybod am gariad Crist a chymod ei groes.

John Pritchard [o'r 'Gronyn']

Gweddiâu dros bobl Wcráin a Rwsia

Arglwydd da, rydym yn gweddio heddiw dros bobl Wcráin a Rwsia, a hefyd dros y rhai hynny sy'n gwneud penderfyniadau yn y ddwy wlad.

Heddiw, cofiwn am y rhai na fedrodd gysgu neithiwr oherwydd eu bod yn poeni am yr hyn allai ddigwydd ac yn ofni canlyniadau'r colli sy'n eu hwynebu. Gofynnwn, Arglwydd, ar iddynt brofi grym dy nerth yn dod yn rym newydd yn eu bywydau nhw. Gofynnwn ar i ti, Arglwydd, atgoffa'r rhai hynny sy'n credu bod ganddynt yn y byd hwn awdurdod dros fywyd a marwolaeth i droi i ffwrdd oddi wrth drais a gwneud penderfyniadau fydd yn diogelu bywydau pobl eraill.

Rydym yn gweddio, Arglwydd, dros y rhai hynny sy'n dewis rhyfel heddiw, y bydd eu calonnau a'u meddyliau'n cael eu newid gennynt. Gofynnwn ar i ti, drwy dy gariad, symud yn eu calonnau a gosod dy ffyrdd dy hun yn eu meddyliau.

Ac eto heddiw, rydym yn cofio am arweinwyr holl wledydd ein byd, y byddi'n eu hysbrydoli hefo dy ddoethineb dy hun.

Ar ddechrau mis newydd, cofiwn am Ddewi Sant a phawb sydd wedi bod yn ffyddlon ac yn ufudd yn dweud wrth eraill am Iesu. Helpa ninnau i ganolbwyntio ar y pethau hynny yr wyt wedi ein galw i'w

gwneud. Dangos i ni sut y medrwn ni gael ein defnyddio i gyfleu dy fendithion i eraill. Rwy'ti'n gallu troi ein pethau bychain ni yn bethau mawr. Gofynnwn hyn yn enw Iesu Grist, Tywysog Tangnefedd, Amen.

Bryn Williams

Heddiw, gweddiwn dros Wcráin sydd ynghanol ymosodiad milwrol gan Rwsia.

Rydym yn gofidio am y defnydd o rym arfog,

ac am bob bywyd a gollwyd

ac a anafwyd oherwydd y gwrthdaro.

O Dduw, cysura'r rhai sy'n galaru a'r rhai sy'n ofnus.

Gweddiwn am dy heddwch di. Amen.

Gweddi gan JPIT (Joint Public Issues Team)

ar ran amrywiol enwadau

Cydymdeimlo

Fel tîm golygyddol *Cenn@d*, rydym yn estyn ein cydymdeimlad dwysaf â'r Parchedig Ddr Watcyn a Lowri James a'r teulu oll, yn eu profedigaeth o golli mam, nain a hen nain annwyl, sef Mrs Ann James. Fe'i magwyd ym Mhenarth, ac ar ôl graddio o Goleg y Brifysgol, Caerdydd, a phriodi'r Parch Henry R James, bu'n weithgar ac yn gefn i'w gŵr yn y maes cenhadol yn India rhwng 1956 ac 1960.

Ar ôl dychwelyd adref, a threulio cyfnodau yng Nghoedpoeth, Melbourne, Llanrhaeadr-ym-Mochnant, Caergybi a Thrawsfynydd, bu'n darlithio yng Ngholeg Addysg Bellach Croesoswallt ac yn bennaeth adran yn Ysgol Gyfun Llanfyllin. Roedd yn wraig ddiwylliedig o argyhoeddiad cadarn, yn gymeriad hoffus ac addfwyn, â thinc o hiwmor a bywiogrwydd i'w deimlo yn ei phresenoldeb. Gweddiwn y bydd i'r teulu dderbyn o gynhaliaeth yr Efengyl yn eu hiraeth.

Sylw o'r Seidin Benthyg yn troi'n fraint

Egin athrawon oeddem ni, yn byw yn Nyffryn Clwyd, a chyn bo hir roeddwn wedi mentro mynd i addoli gydag Edwina i Gapel Henllan. Cawsom fenthyg sedd yn y lle cyn hyfryd hwnnw, a theimlo'n reit gartrefol yno gan fod y lle rywbeth yn debyg i faint Capel Libanus, Deiniolen. Arferai Edwina fynychu'r capel deirgwaith y Sul pan oedd yn blentyn. Doedd dim syndod felly i Gapel Henllan ddod yn rhyw fath o 'home from home' inni. Trwy ddod yn rhan o'r gynulleidfa gynnes yno cawsom gyfle i gymryd rhan mewn cyfarfodydd gweddi, trefnu ambell oedfa gyda'r plant, dysgu yn yr ysgol Sul, mynychu seiat ar nos Fercher, helpu gyda'r clybiau gwyliau, a mynd i Goleg y Bala a Thresaith gyda Gwil Cei i gynnal gwersyll gwyliau gyda rhai o Gapel y Betws, Rhydaman. Roeddem yn barod iawn i'n benthyg, cofiwch - roedd cael ein benthyg yn fraint.

Aeth y tipyn athro wedyn i feddwl y byddai'n benthyg ei hun i Gyfundeb y Presbyteriaid fel rhyw gyw Caplan leuenctid. Cofiwch chi, roeddwn wrth fy modd fel athro drama, yn mwynhau pob eiliad yng nghwmni'r hen blant. Ond mynd i'r Bala fyddai'n rhaid inni! Cymerais yn ganiataol braidd y byddai Edwina yn dod gyda mi, a diolch byth ei bod hi wedi dod!

Byddai mynd i Goleg y Bala yn newid byd mawr inni. Roedd cyrraedd y lle hwnnw'n dipyn o sioc i'r system; roeddwn am gael y fraint o weithio gyda staff lleol a chenedlaethol. Yn sydyn reit, cefais fy hun mewn sefyllfa reolaethol na fûm ynddi erioed o'r blaen, mewn canolfan breswyl hynod, a hanes arbennig iawn iddi. Roeddwn yn ymwybodol iawn fy mod am gael cyfle arbennig i adeiladu ar y sylfeini cadarn a roddwyd yn eu lle gan ddeuddyn o'r un enw, bron: y Parch

Dafydd H. Owen a Dafydd G. L. Owen. Arwyddair y ganolfan oedd 'Duw Cariad Yw', ac ar yr adnod bwysig honno yr oedd holl waith ac ethos a gweithgarwch y lle wedi ei sylfaenu er y cychwyn.

Penderfynon ni'n dau y bydden ni'n ceisio bod yn rhieni ysbrydol caredig a gofalus i'r rhai fyddai'n dod atom am hwyl a halibalw, ac ecseitment yn swm yr Efengyl. Fe drodd y benthyg hwn eto'n fraint, fwy nag y medra i ei ddweud, gyda gwaith y ganolfan bron yn bwysicach na'r gwaith ychwanegol oedd gennyf tu hwnt i furiau'r Coleg. Y fraint fwyaf oedd gweld athrawon ysgol Sul ac arweinwyr ieuencid yn dychwelyd adre yn fwy brwdfrydig dros Grist, a braf oedd eu gweld yn dychwelyd yn ystod y flwyddyn i ailbrofi'r gymdeithas dro ar ol tro.

Yr emyn sydd wedi aros efo fi wedi'r cyfnod hwnnw yw'r emyn ddaeth y Parch Gwilym Ceiriog i'w ddangos i mi yn y Bala ryw brynhawn a dweud, 'Dwi am gynnig hwn i Bwyllgor yr Atodiad i'r Llyfr Emynau. Ty'd at y piano efo fo rwan ac mi

wna i ei ganu iti.' Yn yr orig hyfryd honno, daethom yn gyfarwydd â'r geiriau hyn:

Sefyll o dan adain cariad Duw
a ddaw â heddi ni.

Gwneuthur ei ewyllys yn ein byw
dry'n foliant, moliant, moliant iddo efi!

Wrth edrych yn ôl ar y cyfan: y cyfnodau a gawsom i addysgu, cenhadu a gweinidogaethu, trwy'r cyfan oll, roedd Edwina yn barotach na minnau, o bosib, i blygu wrth ei draed er mwyn i'r cwlwm cariad a arweiniodd ni'n dau i fod yn ffyddlon Iddo a chael cyfle i dyfu a datblygu'n bartneriaeth oes o wasanaeth i'r Arglwydd.

Mi fydda i'n aml yn dweud 'Diolch Iddo' am fendithion bywyd ddoe a heddiw. Ond y tro hwn rwyf am fentro dweud 'Diolch Iddi', oherwydd heb ei chefnogaeth ddiwyro i'w Harglwydd a'i ffydd ddi-sigl ynddo, fyddai dim o hyn wedi bod yn bosib i mi. Tan y tro nesa - hwyl fawr i chi.

Jim Clarke

S4C

Dechrau Canu, Dechrau Canmol
Sul, 6 Mawrth, am 7:30yh (ailddarlledir am 11:30yb
y Sul canlynol)

Bydd Lisa'n cwrdd â'r Parchedig Manon Ceridwen James, un o'r merched cyntaf yng Nghymru i gael ei hordeinio'n offeiriad. A chawn glywed hanes merch sy'n mentro ar yrfa newydd yn y weinidogaeth, y Parchedig Sian Elin Thomas.

BBC radio
cymru

Caniadaeth y Cysegr
Sul, 6 Mawrth, am 7:30yb a 4:30yp

Yr ail mewn cyfres newydd lle bydd R. Alun Evans yn cyflwyno rhaglenni ar amrywiol themâu. Y teulu yw thema'r wythnos hon.

Oedfa Radio Cymru
Sul, 6 Mawrth, am 12:00yp

Gwasanaeth dan ofal Rowan Williams, Caerdydd

Heriau arwain Henaduriaeth drwy'r pandemig

Anerchiad ymadawol Llywydd Henaduriaeth y Gogledd-ddwyrain wedi dwy flynedd wrth y gwaith

'At arweinwyr yr eglwys a'r rhai ifanc'

Darlleniad: 1 Pedr 5 (Beibl.net)

Yn gyntaf, fe hoffwn gydnabod fy niolch i bawb am eu cefnogaeth yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf. Dwi am ddechrau'r anerchiad hwn ar ddechrau 2020!

Dechreuais yn Llywydd arnoch yn Henaduriaeth yr Wyddgrug ym mis Chwefror 2020, ac roedd fy nyddiadur yn rhag-weld fy ngobeithion am y flwyddyn: 'lleoedd i fynd iddynt a phobl i'w cyfarfod!' Roedd 2020 am fod yn flwyddyn brysur yn fy hanes - bod yn Llywydd ar ein Henaduriaeth, ac roedd Eisteddfod Powys yn dod i Rosllannerchrugog i ddathlu 200 mlynedd yr eisteddfod ers yr un gyntaf yn Wrecsam, dan nawdd Syr Watkin Williams-Wynn!

Roeddwn wedi penderfynu rhoi'r gorau i'm gwaith yn Llyfrgell Wrecsam cyn y pandemig er mwyn canolbwyntio ar y dyletswyddau hyn ac i helpu Siwan, fy merch, sydd â siop yn Nhŷ Pawb, ac yn gweithio'n rhan amser i'r Henaduriaeth. Ond, wrth gwrs, newidiodd popeth gyda'r Covid.

Pan ddaeth y cyfnod clo cyntaf, rwyf yn ddiolchgar iawn i mi gael gwahoddiad i ymuno'n wythnosol efo gweithwyr a gweinidogion yr Henaduriaeth i gyfarfod ar y we. Cyfarfod i weddio a rhannu pryderon a syniadau sut roeddem am wneud ein gwaith yn ystod y cyfnod clo. Siwan oedd yn cynnull pawb at ei gilydd yr adeg honno ac roeddwn i a John Williams yn cael ymuno. Dwi ddim yn meddwl fod neb ohonom wedi meddwl y byddai'n gyfnod mor hir! Roeddem yn cyfarfod i ddechrau drwy Skype, ond buan y newidiwyd i Zoom a bellach, gyda chymaint yn digwydd ar y cyfrwng, mae'r Henaduriaeth yn talu am gyfrif Zoom eu hunain, sy'n costio tua £180 am flwyddyn - pris rhad am gyfleuster o'r fath - a meddylwch yr arian sydd wedi ei arbed mewn petrol a'r effaith ar yr amgylchedd.

Roedd y cyfnod clo cyntaf hwnnw yn gyfnod o addasu i'n heglwysi. Bu'n rhaid i ni gau drysau ein hadeiladau, ond sut roeddem am gynnal oedfaon, rhannu'r efengyl a chefnogi ein gilydd yn yr amser anodd yma? Rwyf yn siarad rŵan gyda het 'ysgrifennydd' Capel y Groes hefyd. Fe gofiwch, ychydig flynyddoedd yn ôl, y bu raid i ni ofyn i aelodau lenwi ffurflen 'Caniatâd a diogelwch data', a achosodd gryd dipyn o gur pen i lawer ohonom. Ond, diolch i'r ffurflen honno, fe ddylai pob eglwys fod efo cyfeiriadau, rhifau ffôn ac e-bost eu haelodau, ac fe fu hynny'n fendith fawr wrth geisio cysylltu efo pobl. Rhywbeth arall rydym mor ddiolchgar ohono yma oedd fod gennym grŵp Facebook wedi ei sefydlu eisoes (Ebeneser a Chapel y Groes). Roedd hwnnw yn fodd o rannu newyddion a chalonogi ein gilydd. Erbyn hyn mae 380 o aelodau yn y grŵp; nid pawb, wrth gwrs, sy'n aelodau yn ein capeli, ond maent yn dilyn ein digwyddiadau gyda brwdfrydedd.

Rhywbeth arall oedd yn fendith wrth addasu yn y cyfnod hwn oedd fod cysylltiad â'r we mewn rhai capeli cyn y pandemig.

Wrth i eglwysi gael caniatâd i ailagor, roedd angen gwneud hynny gan ddilyn canllawiau'r Llywodraeth, a chafwyd cyfarwyddiadau gan yr enwad a Cytûn. Roedd angen cyfarwyddo eglwysi a rhoi cymorth lle roedd angen, a cheisiais, yn fy rôl fel Llywydd, fod ar gael ar ben arall y ffôn neu e-bost. Wedi i ni ailagor, nid oeddem yn cael canu'n gynulleidfaol ac roedd hynny'n golygu fod angen ailfeddl am strwythur ein haddoliad - gwranddo ar emynau neu gerddoriaeth, efallai, a chynnal gwasanaethau byrrach.

Mae rhai o'n heglwysi wedi medru darlledu gwasanaethau ar y we. Hyd yn oed ar ôl i ni fedru ailagor ein heglwysi, mae hyn wedi bod yn bwysig oherwydd bod nifer o'n haelodau'n parhau i hunanynysu ac eraill yn ansicr o gymysgu gormod efo pobl. Mae hyn yn sicr yn rhywbeth fydd yn parhau i'r dyfodol.

Fel Henaduriaeth, fe wnaethom ddechrau cyfarfod ar Zoom a medru cyflawni ein gwaith yn rhithiol gyda'r Pwyllgor Gwaith, is-bwyllgorau ac eisteddiad o'r Henaduriaeth yn cyfarfod dros y we. Yn ogystal â hyn, fe wnaethom sefydlu Myfyrdod Nos Sul am 5.30 pm ar Zoom, gyda'n gweinidogion a'n gweithwyr yn arwain yn eu tro. Bu hyn yn fodd o gynnis gwasanaeth i holl aelodau ein heglwysi oedd â modd o gysylltu drwy'r we. Rydym yn parhau i gynnis hyn yn fisol, gan gyfarfod ar y bedwaredd nos Sul ym mhob mis tan fis Gorffennaf.

Gofynnwyd i mi lywydd am flwyddyn ychwanegol ac roedd 2021 yn brysurach o ran digwyddiadau. Yn affodus, yng ngwanwyn 2021 bu dau wasanaeth datgorffori eglwysi, sef Gwynfa, Pen-y-ffordd, a Bethel, Nant y Fflint - y ddau wasanaeth yn yr awyr agored tu allan i'r eglwysi a'r tywydd yn ffafriol, diolch am hynny. Yna, ym mis Tachwedd, bu datgorffori Bethel, Rhiw lâl, a chael gwasanaeth tu mewn i'r capel y tro yma ar ddiwrnod gwyntog.

Ym mis Mai cefais fynd i Gapel Bethesda, yr Wyddgrug, i wasanaeth ordeinio blaenoriaid newydd yno, sef Robin a Gwenith Jones, a hynny yng nghwmni Mrs Cynthia Owen, Llywydd y Gymdeithasfa ar y pryd. Hwn oedd cyfarfod hybrid cyntaf ein Henaduriaeth, a chredaf ei fod wedi gweithio'n dda!

Rhywbeth arall a ddigwyddodd yn ystod 2021 oedd cynnal pleidlais yn eglwysi Manceinion a Lerpwl ar y we mewn gwasanaeth ar Zoom a thrwy gynhadledd ffôn. Llawnedd oedd cael pleidlais o blaid galw'r Parchedig Robert Parry yn weinidog ar yr ofalaeth newydd: Gofalaeth Gororau'r Gogledd. Ac ym mis Medi cafwyd gwasanaeth sefydlu Robert yn weinidog ar yr ofalaeth newydd hon, a hynny yn Seion, Penbedw, gyda chynulleidfa dda yn bresennol.

Yn Llythyr Cyntaf Pedr, pennod 5, cawn ddisgrifiad o nodweddion arweinyddion da ac effeithiol:

Gofalwch am bobl Dduw fel mae bugeiliaid yn gofalu am eu praidd. Gwnewch hynny'n frwd, dim am eich bod chi'n cael eich gorfodi i wneud, ond am mai dyna mae Duw eisiau. Ddim er mwyn gwneud arian, ond am eich bod yn awyddus i wasanaethu. Peidiwch ei lordio hi dros y bobl sy'n eich gofal chi, ond eu harwain drwy fod yn esiampl dda iddyn nhw. Wedyn pan fydd y Meseia, y Pen Bugail, yn dod yn ôl, cewch wobwr fydd byth yn dod i ben: coron hardd sydd byth yn gwywo. (1 Pedr 5, Beibl.net)

Yma, mae Pedr yn dweud pethau pwysig am fod yn arweinydd eglwysig. Felly, mae ei eiriau'n berthnasol iawn i ni sy'n flaenoriaid a gweinidogion yn ein heglwysi lleol. Mae'n pwysleisio mai gofalu am braidd Duw yr ydym fel arweinwyr eglwysig, ac nid ein praidd ein hunain. Rhaid i ni gofio mai gwaith Duw ydi'r hyn rydym yn ymwneud ag o yn eglwysi ein Henaduriaeth. Mae'n bwysig ein bod yn gweld pawb dan ein gofal fel pobl Dduw.

Mae Pedr hefyd yn dweud mor bwysig ydi hi i ni, arweinwyr, wasanaethu oherwydd ein bod yn awyddus ac nid oherwydd fod rhaid i ni wneud y gwaith. Mae'n bwysig felly fod ein calon yn y gwaith ac nad yw'n fwrn arnom.

Rhywbeth arall mae Pedr yn ei ddweud yn yr adnodau hyn ydi fod arweinwyr yn gwasanaethu oherwydd beth maent am ei gynnis i'r bobl dan eu gofal, ac nid beth allant ei gael allan o'r gwaith. Yn ôl yr adnodau hyn, mae hefyd yn bwysig arwain drwy esiampl ac nid drwy fod yn deyrn a gorfodi pobl i wneud pethau.

Awn ymlaen felly i fod yn arweinwyr effeithiol yn ein heglwysi, gan wasanaethu pobl Dduw yn llawen a brwdfrydig. Gweddwn am fendith Duw ar ein heglwysi wrth i ni symud ymlaen ar ôl y cyfnod anodd hwn yn ein hanes. Cofiwch ein bod yma i gynorthwyo a chalonogi ein gilydd drwy nerth yr Ysbryd Glân. Yn ei enw ef, Amen.

Marian Lloyd Jones
Rhosllannerchrugog

Myfyrdod y Grawys

Cyfes o chwe astudiaeth gan Gyngor yr Eglwys Ynghyd ym Mhrydain ac Iwerddon (CTBI)

1. Dydd Mercher y Llundw (2 Mawrth)

Trysor yn y Nef

Darllen: Mathew 6:19-21

Peidiwch â chasglu ichwi drysorau ar y ddaear, lle mae gwyfyn a rhwd yn difa, a lle mae lladron yn torri trwodd ac yn lladrata. Casglwch ichwi drysorau yn y nef, lle nad yw gwyfyn na rhwd yn difa, a lle nad yw lladron yn torri trwodd nac yn lladrata. Oherwydd lle mae dy drysor, yno hefyd y bydd dy galon.

1 Rhywbeth i'w drafod gyda'n gilydd:

* Beth ydych chi'n feddwl mae Iesu yn ei olygu wrth 'drysor yn y nef'?

* Yn hanes y Santes Gwenffrewi, mae hi'n gwrthod pleserau'r byd am fywyd o ymroddiad i Dduw. Pa mor anodd, yn eich barn chi, fyddai dilyn Iesu fel hyn?

2 Rhywbeth i adfyfrio arno

* Mae Iesu'n gwneud y pwynt nad yw trysor daearol yn para. Wnaethoch chi erioed weld bod eiddo oedd gennyh wedi ei ddifetha gan lwydni neu rwd, neu a gafodd ryw beth gwerthfawr ei ddwyn oddi arnoch? Beth ddigwyddodd a sut oeddech chi'n teimlo?

* Yn hanes y Santes Gwenffrewi, mae'n colli ei bywyd trwy wrthod dod yn eiddo i rywun arall. Ac eto, mae'n cael ei hadfer

i fywyd, ac wrth i bobl bererindota at ei ffynnon adfywiol, gall eraill brofi gwellhad ac adferiad. Sut mae modd i hyn ein helpu i ddeall beth mae Iesu yn ei olygu wrth sôn am 'drysor yn y nef'?

3 Rhywbeth i'w wneud

* Meddyliwch am y math o 'drysor ar y ddaear' a all fod yn eich meddiant chi. Pa bethau all fod yn anodd rhoi gorau iddynt a pham? Pa bethau sydd hawsaf i chi roi'r gorau iddynt? Meddyliwch a fyddai modd i chi gael gwared o UN peth o'ch trysor daearol a rhoi yn ei le UN peth fyddai'n cynrychioli trysor nefol, fel addewid i weddio dros bwy bynnag sy'n derbyn yr eitem a roeso.

* Yn hanes y Santes Gwenffrewi, mae hi a Sant Beuno yn siarad am 'bethau'r nefoedd' gyda'i gilydd. Pwy ydych chi'n ei adnabod allai eich helpu i gasglu 'trysor yn y nef' drwy eich helpu i ddyfnhau eich perthynas â'r Iesu?

4 Treiddio'n ddyfnach

* Mae Iesu yn gwneud y pwynt fod ein calonnau, ein hunan mewnol, wedi eu cyfeirio at yr hyn sydd fwyaf gwerthfawr i ni – ac mai hynny yn aml yw eiddo a

phleserau'r byd, yn hytrach na cheisio creu perthynas ddyfnach a mwy ffrwythlon gyda Duw, darganfod beth yw ewyllys Duw i ni. Adeg y Grawys, byddwn yn clywed am demtasiynau grym a chyfoeth a roddwyd yn ffordd Iesu, sut y bu'n ymgodymu â'r addewidion gwag hynny a sut y gwnaeth eu goresgyn. Sut medrwn ni ddysgu o esiampl Iesu a goresgyn ein temtasiynau ein hunain?

* Yn hanes y Santes Gwenffrewi, roedd hi'n dod o deulu uchelwrol, ond fe ddewisodd fyw bywyd o dlodi, diweirdeb ac ufudd-dod. Sut medrwn ni ddysgu o esiampl y sawl sy'n dewis y bywyd crefyddol? Pwy fedrwn ni ddilyn i'n hysbrydoli i dyfu mewn sancteiddrwydd a bod yn ddisgybl?

5 Gweddi

Arglwydd Iesu Grist,
Diolchwn i ti am ein galw i fod yn bobl sy'n casglu trysor yn y nef ac nid yn y byd hwn.

Helpa ni i beidio â chydio mor dynn yn ein heiddo, ac ymboeni llai am bethau darfodedig, ac, ar ddydd Mercher y Llundw, pan gofiwn mai lludw ydym ninnau hefyd, ac mai darfodedig yw popeth, gad i ni droi ein golygon at dy deyrnas nefol, ac at wir a diogel obaith y bywyd tragwyddol.
Amen.

Sant Beuno yn siarad â'r Santes Gwenffrewi am 'bethau'r nefoedd'

Llun gwreiddio: Holly Victoria Norval/flickr

Llun gwreiddio: ARG - Flickr

Hadau Gobaith

Profiad hynod o braf nos Iau, 10 Chwefror, oedd gweld cymaint yn mewngofnodi er mwyn ymuno yn ein hoedfaon i lansio ein hapêl eleni, sef Hadau Gobaith. Diolch i bawb am gynllunio, cymryd rhan a sicrhau ein bod wedi gallu cyrraedd cannoedd ohonoch. Roedd dechreuad mor dda a gweld cymaint o ddiddordeb, cefnogaeth ac ewylllys da yn hwb i'r galon. Edrychaf ymlaen yn awr i ddechrau ein digwyddiadau.

APÊL CYMORTH CRISTNOGOL 2022
TAITH NODDEDIG Y LLYWYDD

Mae'r cynllunio a'r paratoi yn mynd ymlaen yn dda iawn gyda'r teithiau cerdded. Gwerthfawrogaf yr ymateb a'r cydweithio a'r holl drefnu yn lleol i hyrwyddo 'Taith Noddedig y Llywydd'. Bydd y daith yn cychwyn ar yr ail benwythnos ym mis Mawrth, o'r Sandfields yn Henaduriaeth y South West ac yna ymlaen i Henaduriaeth Myrddin ar gyfer y Sul.

Edrychaf ymlaen at gwrdd â chi yn lleol a chydgerdded wrth godi arian ac ymwybyddiaeth o'r apêl. Dwi'n ymwybodol fod nifer wedi derbyn yr amserlen teithio eisioes ond dyma hi yn gyflawn isod. Mewn cyfnod sydd wedi bod yn anodd cyfarfod, gawn ni fynd ati i gyfarfod a cherdded er mwyn cynorthwyo cymunedau yn Kenya.

Diolch i chi gyd o flaen llaw am eich hymdrechion eleni a'ch cyfraniadau hael.

*Evan Morgan
Llywydd y Gymanfa Gyffredinol
Eglwys Bresbyteriaid Cymru*

Taith Noddedig y Llywydd

Mae Evan yn bwriadu cerdded 70km dros yr Apêl 5km ym mhob Henaduriaeth ... dewch i ymuno gydag ef!

Dyddiad	Henaduriaeth	Cyswllt
• Mawrth 12	South West	Tim & Sam Hodgins
• Mawrth 13	Myrddin	Emyr Williams
• Mawrth 20	Ceredigion Gogledd Penfro	Eifion A Roberts
• Ebrill 1	Dyffryn Clwyd	Cheryl Williams
• Ebrill 2	Northern	Mike Ward
• Ebrill 3	Gogledd Ddwyrain	Nan Powell-Davies
• Ebrill 30	Mid Wales & Border	Monica O'Dea
• Mai 7	Gorllewin Gwynedd	Nia & Bryn Williams
• Mai 8	Arfon	Anna Jane Evans
• Mai 14	Môn	Alun Morton Thomas
• Mai 15	Conwy Dyfrdwy	Helen Wyn Jones
• Gorffennaf 2	Trefaldwyn	Beryl Vaughan
• Gorffennaf 4-8	South East (gyda'r nos)	Wayne Adams
• I'w gadarnhau	Morgannwg Llundain	Evan Morgan

Dyma gyfarfod hyfryd iawn

Adleisiau ac ymddiried

Addolwn Dduw a Thad ein Harglwydd Iesu Grist

Un o freintiau pennaf Cristnogion yn ein bod, mewn addoliad, yn cael ymuno â thyrfa fawr sydd ar hyd y canrifoedd wedi addoli Duw. Yn yr addoliad hwnnw mynegwyd gobeithion a siomedigaethau, ofnau a sicrwydd ffydd y rhai a aeth o'n blaenau, a chawn ninnau gyfle i archwilio hanfod cred yr oesau.

Wrth ymuno yng nghân yr oesoedd, fodd bynnag, darganfyddwn fod gwrthrych ein ffydd a datganiadau ein ffydd fel drych yn adlewyrchu'r goleuni yn ôl atom ac yn ein harchwilio. Nid oes sylwebwyr diduedd ym mawl y nef! Cawn ein gorfodi mewn addoliad i agor ein calonau, i gloddio ac i chwilio am eiriau digonol i gyfleu ein profiad o'r dieithr-cyfarwydd, ac i ganfod bodlonrwydd yn y realiti sy'n ein hanesmwytho.

Sail yr anesmwythyd, yn ôl Lesslie Newbigin, yw hyn: 'Gan i'r ddynolryw gael ei llunio fel y mae, y mae ei dyheadau'n ddi-ben-draw. Pan fydd yn ceisio bodloni dyheadau di-ben-draw â 'phetheuach' naturiol, mae'n difetha ei hun.'

Mae yna ddyhead real ynom i gefnu ar wres a thanbeidrwydd ein haniwlwch ysbrydol a byw yn ddiogel yn lloches yr Hollalluog. Ond mae sylweddoli'r dyhead hefyd yn creu arswyd ynom: yr arswyd hwnnw o 'goll' ein hunaniaeth, o goll ein hannibyniaeth a'n hawdurdod, o wynebu'r ffaith mai carbiau budron yw ein hunangyfiawnder. Pris 'gorffwys', neu lochesu, neu aros yng nghysgod yr Hollalluog yw cefnu arnom ein hunain a'n hadnoddau a'n hymffrost, a byw yn feunyddiol mewn gostyngeddrwydd ffydd. A chan nad ydym yn sicr i ble y gall bywyd o ffydd yn Nuw a'i ddaioni ein harwain (ac nid ydym yn sicr ein bod yn credu bob amser ei fod yn dda!), gwell gennym bwysu ar ein hadnoddau meidrol, ein galluoedd pitw a'n hymdrechion annigonol. Ac yn lle ymddiriedaeth, bodlonwn ar ddigonedd materol, cylch o ddylanwad, arwyddion allanol o ddiogelwch. Ac yn yr ymdrech i'w cael fforffedwn Fwydd!

Darllen Salm 91 (neu ganu'r Salmu Cân Newydd: <https://www.bible.com/bible/1364/PSA.91.SCN>)

Gwedd

Arglwydd Dduw, pan fyddwn yn ymwybodol dy fod yn agos, llawenhawn ynot. Pan fyddwn yn hysb ac yn sych ein hysbryd, ymddiriedwn ynot. Pan fydd temtasiynau a threalon yn ein llethu'n llwyr, fe bwyswn

arnat. Pan fydd twyll y byd yn bygwth ein gallu i ymddiried ynot, trugarha a thyrd atom drwy dy Ysbryd Glân. Amen.

Emyr 287 'Mor beraidd i'r credadun gwan'

Darllen Luc 4:1-13 Temtiad Iesu

Adeg paratoi'r myfyrdod hwn, mae Rwsia'n parhau i fygwth Wcráin â'i milwyr niferus a'i harfau pwerus.

I'r byd, pŵer yw grym; nerth yw gorchfygu a bwlio; concwest yw difetha a chwalu.

Pan drown at ein darllenid, gwelwn bortreadau gwahanol o 'rym' a 'gallu' a 'nerth'.

Ar yr olwg gyntaf gwelwn rym twyll a chelwydd, yn ogystal â chaethiwed y ddynolryw i dwyll y diafol. Ond, o graffu'n fanylach, caiff gallu'r diafol i greu amheuan a pheledu celwyddau, ynghyd â'i addewidion gwag a disylwedd, eu gwrthwynebu'n ymarferol, ac yn bersonol, gan Iesu Grist.

Dacw Un gostyngedig mewn gwendid: Un sy'n gwrthod y twyll, sy'n gwadu hawl y drwg; Un sy'n gwrthod trafod am foment â drygioni beth yw natur na diben ei ddyfodiad.

Mae'r math o fuddugoliaeth a ddaeth yn sgil y temtiad yn ddieithr i ni am fod yr hwn sy'n gweithredu yn ddieithr i ni. Mae'n fuddugoliaeth ostyngedig am mai goruchafiaeth Duw, drwy ymyrraeth Duw, ydyw. Mae'n ateb, yn ôl Bonhoeffer, i bos sydd wedi ei gwblhau drwy ymyrraeth Duw, nid trwy allu dynol.

Adlais a thebyrwydd

Yn nhemtiad Iesu datgelir cyfrwystra Satan a'i dactegau cyfarwydd. Dechreu bob temtasiwn drwy fwrw amheuaeth ar ddaioni a darpariaeth Duw. Clywir yma adleisiau o hanes Adda ac Efa, o Israel, 'cyntaf-anedig' Duw, wedi'r 'bedydd' yn y Môr Coch. Buan y trodd y diffyg bara'n ddiffyg ymddiriedaeth, yn rwgnach yn erbyn Duw, yn cwyno oedd yn gosod Duw ar brawf. Clywir adlais yn hanes y temtiad o'r deugain mlynedd o grwydro yn yr anialwch, o blygu i eilunod mud, i droi oddi wrth yr Arglwydd.

Gwahaniaeth

Yn ei hanfod, mae pob prawf neu demtasiwn yn ymosodiad ar hunaniaeth person neu sefydliad. Dwysach, ond nid gwahanol yn ei hanfod, oedd yr ymosodiad ar Iesu Grist.

Os wyt ti'n 'Fab Duw', meddai'r llais cyhuddgar, siawns na fyddai dy Dad am iti lgu a chymaint o gerrig y medret eu troi'n fara wrth dy draed?

Os wyt ti'n Arglwydd, fel y dywedodd Gabriel wrth Fair, neu, fel y cyhoeddwyd wrth y bugeiliaid, dy fod yn geidwad oedd yn newyddion da i'r holl fyd, pam na fyddet ti'n osgoi'r groes a'm gwasanaethu i?

Ti'n siŵr bod dy Dad yn cadw'i air? Fyddai'n well cael 'prawf' bach cyn mentro mwy?

Pwy fyddai wedi beio Iesu am fodloni ei awydd naturiol am fwyd? Fe allai fod wedi ymostwng i'r diafol er mwyn perchnogi rhith o 'frenhiniaeth'. Ond ar hyd y canrifoedd dangosodd sawl gwladweinydd fod canlyniadau uffernol i dderbyn amodau cytundeb a ddyfeisiwyd gan y diafol! Datgelodd Iesu nad gan y diafol y mae'r hawl i gynnig llywodraeth o gwbl. Teyrn frawdwr ydyw. Perthyn y llywodraeth i'r Arglwydd, i Fab y Dyn. Ac y mae'r deyrnas honno'n dda, a gwir, a ffyddlon! Saif daioni'r Arglwydd heb fod angen ei osod ar brawf.

Felly, gwrthod pob cynnig heb drafodaeth wnaeth Iesu. Nid trwy gytundeb a drygioni y torri gafael drygioni.

Daeth Iesu i ddifetha gweithredoedd y diafol (1 Ioan 3:8), nidigynnalltrafodaethau heddwach! Daeth i goncro drwy gael ei orchfygu a'i ddyrchafu ar groesbren. Caiff gorymdaith ei fuddugoliaeth ei chyhoeddi o orsedd bryn Calfarina. Ac am iddo gael ei demtio ym mhob peth, yn yr un modd â ni, y mae gennym Un y medrwn nesáu ato mewn hyder gerbron 'gorsedd gras er mwyn derbyn trugaredd a chael gras yn gymorth yn ei bryd' (Hebreaidd 4:14-16).

Gwedd

Arglwydd Dduw, diolchwn fod Iesu, ar ôl ei fedydd a thystiolaeth y Tad a'r Ysbryd Glân i'w ogoniant, wedi cilio i'r anialwch. Diolch iddo gael ei brofi fel ninnau, heb iddo syrthio i fagl yr heliwr a phechu i'th erbyn. Caniatâ i ninnau, a fedyddiwyd i'w enw, edifarhau am ein hawydd parhaus i osod teyrnas ein diogelwch uwchlaw darpariaeth dy addewidion yng Nghrist. Dysg ni beth yw rhodio mewn awyddfryd calon, mewn gostyngeddrwydd ffydd, mewn ufudd-dod i'th ewylls.

Emyr 262 'Mewn anialwch'

RWJ

Cyhoeddir Cenn@d ar y cyd gan Eglwys Bresbyteriaidd Cymru ac Undeb Bedyddwyr Cymru. Oni nodir yn wahanol, nid yw barn cyfranwyr Cenn@d yn cynrychioli barn swyddogol Eglwys Bresbyteriaidd Cymru nac Undeb Bedyddwyr Cymru. Gallwch anfon eich cyfraniadau / gohebiaethau / ymholiadau at:

watcyn@cennad.cymru | hww@cennad.cymru | aled@ysgolsul.com

www.cennad.cymru | [f CennadCymru](https://www.facebook.com/CennadCymru) | [t @CennadCymru](https://twitter.com/CennadCymru)